UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Drug-resistant HIV-1 in sub-Saharan Africa: clinical and public health studies

Hamers, R.L.

Publication date
2013

Link to publication

Citation for published version (APA):
Hamers, R. L. (2013). *Drug-resistant HIV-1 in sub-Saharan Africa: clinical and public health studies*. [Thesis, fully internal, Universiteit van Amsterdam].

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:13 Nov 2026

Acknowledgments

This thesis is the result of some wonderful, groundbreaking collaborations. I would like to express my sincere appreciation to the many individuals whose support and contributions over the years have been priceless.

Foremost, I am greatly indebted to my thesis supervisors, Promotores Prof. Tobias Rinke de Wit and Prof. Peter Mugyenyi, and Co-Promotores dr. Michèle van Vugt and dr. Rob Schuurman.

Beste Tobias, de eindbestemming was aan het begin van mijn promotietraject nog hoogst onzeker, maar het is werkelijk een fantastische reis geworden! Midden in de nacht in een 50 kilometer lange file ergens in ruraal Oeganda. Je staat druk gesticulerend het verkeer te regelen in de stromende regen en gaat in het stikdonker op zoek naar een koud biertje… "Is he really a professor?", vraagt dr. Cissy verbaasd. Jij (en Michèle) stelde vanaf het begin een groot vertrouwen in me en gaf me alle vrijheid en ruimte bij het ontwikkelen van het PASER netwerk. Het haalde het beste in me boven, "Lennon & McCartney" in jouw woorden. Je onuitputtelijke energie en je –soms onnavolgbare– kaleidoscopische visies zijn voor mij een aanstekelijke inspiratiebron. Ik zie uit naar onze hernieuwde samenwerking in het Intergalactic Multidisciplinary Research Institute for Applied and Theoretical Sciences of Non-Western Emerging Markets (IMDRIATSNWEM) (in oprichting).

Dear Peter, I am privileged to have you as my supervisor. Your accomplishments in advocacy and medical science on the forefront of making HIV treatment available to the African people are exceptional. Your suggestions and insights have provided very useful guidance to my scientific work.

Lieve Michèle, in de pioniersjaren van PASER was je onmisbaar als bindende factor. Ik heb genoten van onze gezamenlijke reizen en je warme belangstelling. Ik kijk terug op een mooie en intense tijd met elkaar en zie uit naar onze nieuwe samenwerking op de afdeling infectieziekten van het AMC.

Beste Rob, jij zorgde voor de juiste virologische backbone van dit proefschrift. Ik ben je zeer erkentelijk voor de hartelijke samenwerking en je belangrijke bijdragen aan de papers. Het virus mag dan resistent zijn, de patiënt is dat geenszins.

The Doctorate Committee prof. dr. Kees Brinkman, prof. dr. Roel Coutinho, prof. dr. Menno de Jong, prof. dr. Joep Lange, prof. dr. Marcel Levi, dr. Nicaise Ndembi, and prof. dr. Jan Prins. I would like to thank the Committee for reviewing and judging this thesis.

I am particularly thankful to all study participants, investigators, nurses, clinical officers, physicians, data managers, project managers, laboratory staff and monitors who have contributed to the PASER and ART-A studies:

Kenya
Kishor Mandaliya, Saade Abdallah, Irene Jao, Hope Kachila, Millicent Olulo Orera, Francis Otieno, Anne Mwangemi, Lily Baya and Stanley Luchters (Coast Province General Hospital and International Centre for Reproductive Health). Special thanks to Kishor Mandaliya for his early commitment, since our very first encounter at Coast General lab.
Marian Dolan, Aine Campbell, Fred Oduor, Thomas Mwaura, Eva Muthamia, and Martin Mulinge (Mater Misericordiae Hospital).

Nigeria
Akin Osibogun, Sulaimon Akanmu, Titilope Adeyemo, Adeola Sanni, Tope Akinrodoye, Helen Salako and Bello Saubana (Lagos University Teaching Hospital). Special thanks to prof. Akanmu for his outstanding leadership; I wish the team the best of luck in the restoration of their ART clinic, which regrettably burned down recently.

South Africa
Mariette Botes, Marleen De Jager, Theresa Rossouw, Elria Hengel and Margie Marais (Muelmed Hospital). Special thanks to dr. Mariette for her unremitting dedication.
Ian Sanne, Prudence Ive, Francesca Conradie, Anna Segoneco, Nomonde Ndeyi, and Pauline Vunandlala (Themba Lethu Clinic, Helen Joseph Hospital).
Charlotte Ingram (Contract Laboratory Services).
Margaret Hardman, Gugulethu Maseko, Lindsey Southern and Louise Bernard (Acts Clinic and NHLS Nelspruit).
Carole Wallis, Esrom Letsoalo, Kim Steegen, Kim Bronze and Wendy Stevens (University of the Witwatersrand). Special thanks to Carole Wallis for her pivotal role in supervising the laboratory work and her important contributions to the scientific output. Many thanks to prof. Wendy Stevens for her continuous support.

Uganda
Peter Mugyenyi, Cissy Kityo, Grace Namayanja, Lillian Nakatudde, Immaculate Nankya, Mary Kiconco, Mary Abwola, Joshua Kayiwe, Leonard Bagenda, Isaac Egau, Richard Miiro, Lincoln Mugarura, James Nkalubo, Esether Nambi and Sheila Balinda (Joint Clinical Research Centre Kampala). Special thanks to dr. Cissy for taking ownership in a great manner of the PASER, MARCH and ART-A studies, as well as her teachings on life matters. It has been a great pleasure.

Mary Kiconco, Michael Owor, Beda Senkware, Christine Matama, James Ditai, Florence Nambaziira and Julia Acen (Joint Clinical Research Centre Fort Portal).
Mary Abwola, Andrew Mukuye, Fred Senono, Ronald Namisi, Daniel Kizito, Agnes Napyo Kasede, Sylvia Nakusi, Henry Ntanda and Macreen Mudoola (Joint Clinical Research Centre Mbale).
Pontiano Kaleebu, Nicaise Ndembi, Frederick Lyagoba, Brian Magambo, Christine Watera and Bridget Nanteza (MRC/Uganda Virus Research Institute). Special thanks to Nicaise Ndembi for taking the initiative (at a WHO meeting in Namibia) of what has become a very fruitful collaboration, for participating in my Doctorate Committee, and for his friendship.

Zambia
Margaret Siwale, Chris Njovu, Mark Mwiikisa and Judith Chongo (Lusaka Trust Hospital). Special thanks to dr. Margaret for her courage to be the first to embark with us on the PASER-M study, which included a steep learning curve for everyone involved.
Moheb Labib, Eman Labib, Sahar Basem, Humiliana Mulenga, Paul Chirwa and Rose Chipala (Coptic Hospital).
Robbert van Hasselt, Jack Menke, Conceptor Kaaba, Yvone Nsabika, Jackson Phiri, Daniel Tambo and Susan Kunda (KARA Clinic and Laboratory).

Zimbabwe
Maureen Wellington, Nicoletta Ngorima, Ratidzai Dzimba, Evelyn Matanga, Tinei Shanu and Ruedi Lüthy (Newlands Clinic). Special thanks to Maureen Wellington en prof. Lüthy for their persistence during the protracted preparatory phase of the PASER-M study and their dedication to providing high-quality care to people living with HIV/AIDS in difficult circumstances.

PASER/ART-A team
Cees Hesp, Marco Edel, Aletta Kliphuis, John Dekker, Elske Straatsma, Peggy van Leeuwen, Annedien Plantenga, Kim Sigaloff en Nicole Spieker. Zuster Pegs, moeder van PASER, heel veel dank voor de jaren van je leven die je aan PASER hebt gegeven. Wat hebben we een lol gehad op reis en wat ga ik dat missen. En jammer dat het niet elke keer businessclass kon zijn, je verdiende het zeker! Aletta, Master of the Universe, dank voor al je prettige hands-on kennisoverdracht in het lab. John, de kwaliteitsman pur sang, de duizenden sequenties en viral-loadjes zijn allemaal een voor een door je handen gegaan, ze waren werkelijk om door een ringetje te halen. Elske, stille kracht en spin-in-het-web sinds het prille begin in 2006. Je hebt als project coördinator geweldig werk geleverd en je wordt sinds je vertrek naar Oeganda node gemist. Kim, je sprong in 2009 op de PASER hogesnelheidstrein, toen ik begon aan de opleiding tot internist.

PASER voelde als mijn kindje, maar je hebt de zorg werkelijk op een voortreffelijke manier overgenomen. Het was en is een genot om met je samen te werken, de datasores met je te kunnen delen en te keuvelen over onze puppies. Je hebt je proefschrift net wat sneller voor elkaar dan ik…wat is je geheim? Ik vind het heel bijzonder dat we onze promotiedag samen kunnen beleven.
Pascale Ondoa, Corry Manting, Desiree Lathouwers and Robert Meester, together we are creating PASER/ART-A 2.0! I am looking forward to working with you on this new endeavor.

I would like to thank the following individuals for their advice, assistance and/or collaboration:
Onno Schellekens, Jan-Willem Marees, Michiel Heidenrijk, Joep Lange, Inge Derdelinckx, Ferdinand Wit, Frank van Leth, Frank Cobelens, Janneke van de Wijgert, Peter Reiss, Maarten Schim van der Loeff, David van de Vijver, Peter Schellekens, Arjan Hogewoning, Sibyl Geelen, Hans Zaaijer, Andy Hoepelman, Eduard Sanders and Annemarie Wensing.
Diane Bennett, Donald Sutherland, Neil Parkin, Elliott Raizes, Michael Jordan, Silvia Bertagnolio, Mark Wainberg, Andrea de Luca, Jonathan Shapiro, Ravi Gupta, Daniel Davis, Deenan Pillay, Brendan Larder and Andrew Revell.
Jeffery Smith, Annette Sohn, Kevin Frost, Ajoke Sobanjo-ter Meulen, Jorrit Kabel, Ton Coenen, Raoul Franssen and Peter van Rooijen, LAASER program.
Hielko Bartlema, Marijn Wiersma, Ingrid de Beer, Hanneke Peeters, Dawit Wolday, Nadine Pakker, Geert Haverkamp and Jan van den Homberg.
Support staff at PharmAccess/AIGHD Marianne van Montfoort, Nienke Meijland, Anne Langedijk, Sabine Plantenga, Kim Ramaker, Carmen Baank, Laurens Pels, José IJedema and Jacqueline van Tongeren.
Twee inspirators. Louis Peeters, dank voor de kennismaking met de wetenschap en je wijze levenslessen. Niels Chavannes, door je enthousiaste begeleiding van ons onderzoekswerk in ruraal Brazilië heb je mede de basis gelegd voor een carrière in de global health.
Marleen, Nienke, Judith, medepromovendi in het T-gebouw later Trinity. Veel dank voor de gedeelde Afrikaverhalen, dataperikelen en gezelligheid.
Collega-AIOS in het OLVG, dank voor de prettige werksfeer, jullie belangstelling en flexibiliteit.
Dr. Jos Frissen, dr. Yves Smets, prof. dr Kees Brinkman en overige internisten, dank voor de stimulerende opleidingsjaren in het knusse OLVG.
Heren van Rusticus, en in engere zin SIO-OSM, Marc, Tim, Roger, Stijn, Tijs, Björn, Joep, Pier en Dustin, een niet meer uit het leven weg te denken bonte verzameling van vrijzinnige (doch in het geheel niet lichtzinnige) figuren.

Bruine Beren Marc, Luc, Martijn, Jochem en Rolf, deze “outdoorman” geniet met volle teugen van onze bergtochten en jullie vriendschap.

Tim en Roger, mijn paranimfomaantjes. Vrienden voor het leven. Wat voelt het toch goed om jullie achter me te hebben staan.

Josse en Ley, lieve ouders, Ruth, Meindert, Sophie en Sarah, liefste zus, zwager en nichtjes van de hele wereld. Jullie onvoorwaardelijke steun en liefde betekenen alles voor ons.

Jeannette, Lieve is in heel goede handen bij haar lieve oma, als pappa en mamma weer eens hard moeten werken. Dank voor je goede zorgen en liefde. Michiel, Veronique en …, Marco, Wai-Shi en Shirley, dank voor jullie belangstelling en liefde. Johan en Sharline, thanks for your interest and love.

Lousje en Lieve, mijn twee pareltjes. Wij zijn RaMaLi en ik heb jullie zo lief.